

Н А Р Е Д Б А № 15 от 6 ноември 1995 г.

ЗА УСТРОЙСТВО И ТЕХНИЧЕСКИ НАДЗОР НА ТРЪБОПРОВОДИ ЗА ВОДНА ПАРА И ГОРЕЩА ВОДА

Издадена от председателя на Комитета по стандартизация
и метрология, обн., ДВ, бр. 101 от 17 ноември 1995 г.

Г л а в а п ъ р в а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се уреждат техническият надзор на тръбопроводите за водна пара и гореща вода (наричани в текста "тръбопроводи"), правата и задълженията на органите за технически надзор, на собствениците на тръбопроводите и на физическите и юридическите лица, чиято дейност е свързана с проектиране, конструиране, изработване, изграждане, внос, ремонт, преустройство, поддържане в изправност, обслужване и функциониране на тръбопроводите и се определят нормите и правилата за тяхното устройство и безопасно функциониране.

Чл. 2. (1) На технически надзор по реда на тази наредба подлежат тръбопроводите, които транспортират водна пара с налягане над 0,07 МРа или гореща вода с температура над 115°C, вкл. редуccionните, охладителните и редуccionно-охладителните устройства и колекторите към тях, класифицирани в зависимост от работните параметри на средата, както следва:

1. тръбопроводи първа категория - с външен диаметър 51 mm и по-голям и температура на транспортираната среда 450°C и по-висока или налягане над 8,0 МРа;

2. тръбопроводи втора категория - с външен диаметър 76 mm и по-голям и температура на транспортираната среда над 350°C до 450°C или налягане над 4,0 до 8,0 МРа вкл.;

3. тръбопроводи трета категория - с външен диаметър 76 mm и по-голям и температура на транспортираната среда над 250°C до 350°C или налягане 1,6 до 4,0 МРа вкл.;

4. тръбопроводи четвърта категория - с външен диаметър 76 mm и по-голям и температура на транспортираната среда над 115°C до 250°C или налягане над 0,07 до 1,6 МРа вкл.

(2) При определяне категорията на тръбопровода за работни параметри се приемат:

1. за тръбопроводи от котел - номиналните стойности на налягането и температурата на парата или водата на изхода от котела;

2. за паропроводи от турбина, работеща с противоналягане - максимално възможните налягане и температура на парата в частта с противоналягане при работа на турбината на празен ход;

3. за паропроводи от нерегулируеми и регулируеми пароотнемания на турбина, включително и паропроводите от междинен прегрев - максимално възможните налягане и температура на отнетата пара;

4. за паропроводи от редукиционно и редукиционно-охладителна уредба - максималното налягане и температура на редуцираната пара;

5. за тръбопроводи за хранваща вода след деаератор - максималното налягане на водата, като се има предвид хидростатичното налягане на стълба течност и температурата на насищане в деаератора;

6. за тръбопроводи за хранваща вода след хранваща помпа и подгревател за високо налягане - максимално възможното налягане в напорните тръбопроводи на хранващата помпа и максималната температура на водата след последния подгревател високо налягане;

7. за подаващи и обратни тръбопроводи на водна топлопреносна мрежа - максималното налягане на водата, като се вземе предвид работата на помпената станция по трасето и релефа на местността и максималната температура на водата в подаващия тръбопровод.

Чл. 3. Изискванията на наредбата не се отнасят за съдове, работещи под налягане, влизаци в системата на тръбопроводите (водоотделители, утайници и др.) и за тръбопроводи:

1. с външен диаметър, по-малък от 51 mm, и температура на транспортираната среда 450°C и по-висока или налягане над 8,0 MPa и тръбопроводи с външен диаметър, по-малък от 76 mm, и температура на транспортираната среда до 450°C или налягане до 8,0 MPa;

2. разположени в границите на котел, съд или турбина;

3. монтирани на транспортни средства, подземни рудници и мини;

4. атомни електроцентрали, освен ако с нормативен акт не е указано друго;

5. преливни, продухвателни и изпускателни с работно налягане, по-малко от 1,6 MPa;

6. изработени от неметални материали.

Чл. 4. (1) На държавен технически надзор по реда на тази наредба подлежат:

1. тръбопроводи първа категория с външен диаметър над 76 mm;

2. тръбопроводи втора и трета категория с външен диаметър над 108 mm.

(2) Държавният технически надзор на тръбопроводите по ал. 1 се осъществява от Държавната инспекция за технически надзор (ДИТН) към Комитета по стандартизация и метрология.

Чл. 5. (1) На технически надзор по реда на тази наредба, чието осъществяване се осигурява от техния собственик, подлежат тръбопроводите:

1. първа категория с външен диаметър до 76 mm;
2. втора и трета категория с външен диаметър от 76 до 108 mm;
3. четвърта категория.

(2) Техническият надзор на тръбопроводите по ал. 1 се осъществява от собственика или по сключен договор между него и физическо или юридическо лице.

(3) Лицата, осъществяващи техническия надзор на тръбопроводите по ал. 1, са с висше техническо образование. Те се атестират за съответната дейност, регистрират и ръководят методически от съответната териториална инспекция на ДИТН.

Чл. 6. Предписанията и разпорежданията по техническия надзор на тръбопроводите на органите на ДИТН и лицата по чл. 5, ал. 3 (наричани в текста "органи за технически надзор"), издадени в рамките на тяхната компетентност, са задължителни за всички.

Чл. 7. Техническият надзор на тръбопроводите в системата на Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерството на транспорта и Главно управление на Строителните войски към Министерството на териториалното развитие и строителството, се осъществява от техни специализирани органи под методическото ръководство на ДИТН.

Чл. 8. Тръбопроводите трябва да съответстват на изискванията на тази наредба и нормите и правилата за устройство и безопасно функциониране на тръбопроводи за водна пара и гореща вода, посочени в приложение № 1.

Чл. 9. (1) Нормативни и административни актове, стандарти, технически спецификации и други документи, свързани с техническата безопасност на тръбопроводите, трябва да отговарят на изискванията на наредбата.

(2) Държавната инспекция за технически надзор дава становище по проекти на нормативни актове и стандарти за тръбопроводи.

Г л а в а в т о р а

ИЗРАБОТВАНЕ, ИЗГРАЖДАНЕ, ВНОС, ПРЕУСТРОЙВАНЕ И РЕМОНТ

Чл. 10. (1) Тръбопроводите, подлежащи на държавен технически надзор, вкл. и предназначените за внос в страната, се изработват, изграждат, преустроят и ремонтират по документация, заверена от органите на ДИТН за съответствието им с изискванията на тази наредба.

(2) За изработване и изграждане на тръбопровод на органите на ДИТН се представя за заверка следната документация:

1. обяснителна записка с данни за работните параметри;
2. чертежи на тръбопровода и на елементите му, работещи под налягане, схеми на арматурата, на опорно-окачващата система и на точките за контрол на състоянието на метала (когато е необходим контрол);
3. данни за материалите;
4. изчисления на якост съгласно приложение № 2;
5. данни за предпазните устройства и изчисления на пропускателната им способност;
6. данни за температурния режим на работа и за допустимата скорост на изменение на температурата на метала при експлоатация;
7. инструкция за монтаж, експлоатация и поддържане;
8. инструкция за наблюдение и контрол на състоянието на метала на тръбопроводите от въглеродна и молибденова стомана, работещи при температура 450°C и по-висока, от хроммолибденово-ванадиева стомана, работещи при температура 500°C и по-висока и от високолегирана топлоустойчива стомана при температура 540°C и по-висока;
9. данни за квалификацията и функциите на обслужващия и поддържащия персонал.

(3) За преустройство или ремонт на тръбопровод документацията, която се представя за заверка, съдържа всички данни, чертежи и документи за извършваната работа.

(4) Органите на ДИТН дават заключение по представената за заверка документация в срок до 25 работни дни от датата на получаването ѝ. При положително заключение документацията се заверява и се определя срокът за нейната валидност, който не може да бъде по-продължителен от 5 години, а при отрицателно заключение документацията се връща с мотивиран отказ. Срокът за валидност на заверената документация може да бъде продължаван след нови заверки, извършвани по посочения в този член ред.

Чл. 11. Документацията на тръбопроводите посочени в чл. 5, ал. 1, се заверява от инженер с топлотехническа специалност при спазване на изискванията и реда на чл. 10.

Чл. 12. Внасянето на изменения в заверена документация, които засягат изискванията на тази наредба, се допуска само след писмено разрешение на извършилия заверката, в противен случай заверката губи своята валидност.

Чл. 13. (1) Изработването, изграждането, преустройването и ремонтването на тръбопроводите се извършва от физически или юридически лица, които са получили от съответната териториална инспекция на ДИТН разрешение за извършване на такава дейност.

(2) За получаване на разрешението по ал. 1 юридическите или физическите лица отправят до териториалната инспекция на ДИТН писмено

искане, придружено със съдебна регистрация на търговеца и с декларации, сведения и други документи, че са осигурили:

1. производствени ръководители с не по-ниско от средно образование и квалификация съобразно изпълняваната работа;

2. заварчици на елементите, работещи под налягане, с правоспособност първа степен за тръбопроводи първа и втора категория и втора степен за тръбопроводи трета и четвърта категория, снабдени от работодателя с личен щемпел;

3. лаборатория, акредитирана за изпитване на качествата на заварените съединения;

4. машини, съоръжения, приспособления и апаратура, чрез които да се осигури спазването на изискванията на тази наредба;

5. организация за извършване на цялостен контрол - входящ контрол на материалите, контрол на отделните производствени етапи и краен контрол на тръбопровода и придружаващата го документация;

б. наличие на тази наредба и познаване на изискванията ѝ.

(3) В срок до 25 работни дни териториалната инспекция на ДИТН проверява документите и обстоятелствата, посочени в ал. 2, и съставя акт за извършената проверка със съответното заключение.

(4) При положително заключение физическото или юридическото лице получава писмено разрешение за дейност със срок на валидност не по-продължителен от 3 години. Отказът за издаване на разрешение за дейност се мотивира с позоваване на нарушения на тази наредба.

Чл. 14. Разрешението за дейност се презаверява по реда на чл. 13 след изтичане на срока на неговата валидност или след промяна на обстоятелствата, при които е издадено, като в писменото си искане физическото или юридическото лице посочва само настъпилите промени в обстоятелствата по чл. 13, ал. 2.

Чл. 15. За внасяните у нас тръбопроводи чуждестранният производител представя удостоверение за производство, издадено от компетентните органи на съответната страна.

Чл. 16. Органите за технически надзор издават документ за одобрение на всеки тръбопровод от внос при спазване на изискванията на чл. 10, ал. 2.

Чл. 17. Тръбопроводите, подлежащи на държавен технически надзор, се изграждат и преустройват след получаване на разрешение, издадено от органите на ДИТН.

Чл. 18. Органите за технически надзор разрешават извършването на ремонт на тръбопровод по писмено искане на неговия собственик, придружено с разрешение за дейност на физическото или юридическото лице, което ще извършва ремонта, и заверена ремонтна документация.

Чл. 19. (1) Юридическите или физическите лица, които изграждат или преустройват тръбопроводи, съставят за всеки изработен или преустроен

тръбопровод паспорт съгласно приложение № 3 в три екземпляра, два от които предават на купувача или собственика, а един съхраняват безсрочно.

(2) Видът и съдържанието на паспортите и придружителната документация на тръбопроводи от внос се одобряват от органите за технически надзор преди осъществяването на вноса.

Чл. 20. (1) Когато паспортът на тръбопровода е унищожен и не могат да се получат копия на паспорта от физическото или юридическото лице, което го е изградило или преустроило, собственикът на тръбопровода възлага съставянето на нов паспорт на юридическо или физическо лице, одобрено от органите на ДИТН, което извършва:

1. съставяне на всички необходими чертежи, схеми и инструкции;
2. изчисления на якост съгласно приложение № 2;
3. механични изпитвания, химичен анализ и металографско изследване на елементите, работещи под налягане, съгласно изискванията на тази наредба;
4. външен оглед и измерване на дебелините на стените на елементите, работещи под налягане;
5. контрол на заварените съединения в съответствие с изискванията на тази наредба;
6. проверка и настройка на опорно-окачващата система;
7. хидравлично изпитване.

(2) Съставителят на паспорта прилага към него заключение за съответствието на тръбопровода с изискванията на наредбата и при какви условия и параметри е годен да функционира и подписва и заверява паспорта със своя печат.

Чл. 21. (1) Материали, електроди, предпазни клапани от типове или марки, непосочени в наредбата, вкл. и вносни такива, се използват в тръбопроводите след извършване на експертиза за проверка пригодността им от физическо или юридическо лице, одобрено от ДИТН.

(2) На тръбопроводите се монтират предпазни клапани, съответстващи на изискванията на БДС 15159-90 "Техника на безопасността. Котли парни и водогрейни. Изисквания към предпазните клапани".

(3) За обслужване и контрол на елементите на тръбопровода се монтират стълби и площадки, съответстващи на изискванията на БДС 9869-72 "Площадки и стълби на машини и съоръжения. Изисквания по техника на безопасността".

Чл. 22. Контролът без разрушаване, механичните изпитвания, химическият анализ, металографските изследвания се извършват от лаборатории, акредитирани от Комитета по стандартизация и метрология.

Г л а в а т р е т а

РЕГИСТРИРАНЕ И РАЗРЕШАВАНЕ НА ФУНКЦИОНИРАНЕТО

НА ТРЪБОПРОВОДИТЕ

Чл. 23. Всички тръбопроводи се регистрират в териториалната инспекция на ДИТН, на чиято територия ще функционират.

Чл. 24. (1) След приключване на строително-монтажните работи собственикът на тръбопровод отправя писмено искане за регистриране до инспекцията на ДИТН, което се придружава с ревизионна книга по образец, одобрен от ДИТН и следните документи в два екземпляра:

1. паспорт на тръбопровода с придружаващата го документация;
2. заверената съгласно чл. 10 или 11 документация;
3. протокол за натягане на пружинните опори на тръбопровода;
4. документите по чл. 15 и 16 - за тръбопроводи от внос;
5. разрешенията за дейност на юридическите или физическите лица, изработили и изградили тръбопровода;
6. за тръбопроводите, посочени в чл. 5, ал. 1 - документи за осигурен технически надзор на тръбопровода и паспортни данни и копие от атестационното удостоверение на лицето, което съгласно чл. 5, ал. 3 ще осъществява техническия надзор.

(2) Искането за регистриране се разглежда в срок до 10 работни дни от получаването му в териториалната инспекция на ДИТН. Ако при прегледа на представените документи не бъдат констатирани нарушения, органите на ДИТН регистрират тръбопровода, а в случай на отказ писмено уведомяват собственика с мотивите за това.

Чл. 25. (1) От представените за регистрация на тръбопровода документи се комплектоват две досиета. Когато тръбопроводът подлежи на държавен технически надзор, едно от досиетата остава в инспекцията, регистрирала тръбопровода, а другото се предава за задължително съхранение на неговия собственик. След регистрирането на тръбопровод по чл. 5, ал. 1 органите на ДИТН предават на собственика двете досиета на тръбопровода и ревизионната му книга със записани в нея паспортни данни на лицето, което съгласно чл. 5, ал. 3 ще осъществява техническия надзор.

(2) Лицата по чл. 5, ал. 3 получават от собственика едно от досиетата и ревизионната книга на тръбопровода, на който ще осъществяват технически надзор, и записват тръбопровода в регистрационен дневник под регистрационния номер, даден му от териториалната инспекция на ДИТН.

Чл. 26. (1) Функционирането на тръбопроводите се допуска само след издаване на писмено разрешение за това от органите за технически надзор.

(2) Органите за технически надзор в съответствие с определените им от чл. 4 и 5 компетенции издават разрешението по ал. 1 по писмено искане на неговия собственик и при наличие на:

1. положителен резултат от извършване на техническо освидетелстване на тръбопровода;
2. необходимия обслужващ, поддържащ и ръководен персонал.

Чл. 27. (1) При техническо освидетелстване органите за технически надзор извършват външен преглед за техническото състояние на тръбопровода, проверка за съответствието му със заверената документация и паспорта, проверка на предпазните устройства и хидравлично изпитване на пробно налягане за проверка на неговата якост и плътност.

(2) За извършване на техническо освидетелстване собственикът на тръбопровода е длъжен да осигури свой представител, всички необходими за това уреди, съоръжения, помпи, стълби, помощен персонал, а също така и присъствието на физическото лице или представител на юридическото лице, извършило изграждането на тръбопровода.

(3) Техническото освидетелстване на тръбопровода се извършва преди полагане на изолацията му, а ако такава вече е положена, проверяващият има право да поиска нейното частично или пълно отстраняване. Допуска се при фабрично изолирани тръби хидравличното изпитване да се извършва без разкриване на изолацията, ако това изпитване е извършено от производителя съгласно представен протокол и заварените съединения, изпълнени при изграждането, са открити за оглед.

(4) Всички манипулации при хидравличното изпитване на тръбопровода се извършват от персонал на собственика и в присъствието на проверяващия, като се спазват изискванията на чл. 122 и 123 от приложение № 1.

Чл. 28. (1) При положително заключение от техническото освидетелстване и в двуседмичен срок от получаване на писменото искане по чл. 26 органите за технически надзор издават акт за техническо освидетелстване на тръбопровода в два екземпляра, единият от които се предава на собственика за съхранение, а другият се прилага към досието на тръбопровода, съхранявано от органите за технически надзор.

(2) В петдневен срок след изпълнение на условията на чл. 26 органите за технически надзор издават писмено разрешение за функциониране на тръбопровода, придружено със заверена от тях ревизионна книга.

(3) Отказът да се издаде акт за техническо освидетелстване или разрешение за функциониране на тръбопровода се мотивира и съобщава писмено на неговия собственик в сроковете, определени в ал. 1 и 2.

Чл. 29. Органите за технически надзор разрешават функционирането на тръбопровода, чиито елементи, работещи под налягане, са били ремонтирани, и на тръбопровода, които са преустроени, само след техническо освидетелстване по реда на чл. 27 и чл. 28, ал. 1.

Чл. 30. (1) Органите за технически надзор писмено разпореждат в ревизионната книга или с мотивирано предписание спиране на функционирането на тръбопроводите, когато:

1. са нарушени изискванията или условията, при които е издадено разрешението за функциониране;

2. тръбопроводът се бракува или се сменя собственикът му;

3. на тръбопровода се извършва ремонт или преустройство на елементите, работещи под налягане, предпазните устройства или опорно-окачващата система;

4. тръбопроводът е бил в бездействие повече от една година.

(2) При възникване на нарушенията или събитията по т. 1, 2, 3 и 4 на ал. 1 собственикът на тръбопровода спира или не допуска функционирането му и в петдневен срок уведомява органите за технически надзор, които са издали разрешението за функциониране.

(3) Органите за технически надзор писмено разрешават в ревизионната книга функционирането на тръбопровода, спрени поради причините, посочени в ал. 1, в случаи и при условия, както следва:

1. когато са нарушени изискванията или условията, при които е издадено разрешението за функциониране, или се сменя собственикът на тръбопровода - след извършването на проверките, прегледа и изпитването по чл. 27, ал. 1 и проверка за наличието на необходимия персонал или на част от тях - по преценка на органите за технически надзор;

2. ремонтирани или преустроени тръбопровода - по реда на чл. 29;

3. тръбопровода, били в бездействие повече от една година - при условията на чл. 26, ал. 1.

Чл. 31. Разпорежданията и предписанията на органите за технически надзор за спиране на функционирането на тръбопроводите се привеждат в изпълнение по административен ред.

Чл. 32. (1) При поява на дефекти или при износване на елементи на тръбопровода или когато са нарушени други условия или изисквания за безопасност, дадени в паспорта или документацията му, собственикът има право да поиска органите за технически надзор да разрешат функционирането на тръбопровода при други условия или с по-ниски параметри, като мотивира предложението си с експертна оценка и заключение за техническото състояние и откритите дефекти на тръбопровода, вкл. и заключение за годността му да работи при исканите нови условия или параметри. Експертната оценка и заключението се дават от физическо или юридическо лице, одобрено от ДИТН.

(2) Окончателното решение за функциониране на тръбопровода при новите условия или параметри се дава от органите за технически надзор.

Чл. 33. Собственикът на тръбопровод съхранява всички документи на тръбопровода. От тях съставя досие, което съдържа:

1. ревизионна книга и документите, посочени в чл. 24, ал. 1;

2. актове за техническо освидетелстване;

3. разрешение за функциониране;

4. документи за извършени ремонти или преустройства на елементите, работещи под налягане, предпазните устройства или опорно-окачващата система, вкл. чертежи, изчисления, сертификати на вложените материали, протоколи от извършени изпитвания и др.;

5. документите, издадени от органите за технически надзор, и други документи, които имат отношение към сигурността и безопасното функциониране на тръбопровода.

Г л а в а ч е т в ъ р т а

ОБСЛУЖВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ В ИЗПРАВНОСТ

Чл. 34. Осигуряването на безопасно и безаварийно функциониране на тръбопровода е задължение на неговия собственик, който:

1. осигурява определения от чл. 26, ал. 2, т. 2 персонал и писмено определя неговите функции, права и задължения;

2. писмено определя лице, което отговаря за безопасното функциониране на тръбопровода, познава изискванията на тази наредба и производствената инструкция и контролира спазването им; функциите на отговорното лице могат да бъдат съвместявани;

3. изработва производствена инструкция въз основа на инструкциите за монтаж, експлоатация и поддържане на тръбопровода, изискванията на наредбата и съобразно особеностите на обекта, която се връчва срещу подпис на персонала за изпълнение и която съдържа най-малко следното:

а) общи задължения на персонала;

б) ред за пускане и спиране на тръбопровода и обслужване по време на функционирането му;

в) реда за обслужване и проверка на предпазните устройства, контролно-измерителните и другите уреди и съоръжения;

г) действията на персонала при аварийни спирания и при възникване на аварии и злополуки;

4. поставя необходимите чертежи и схеми на тръбопровода и производствената инструкция на видно за персонала място;

5. организира обучение на персонала при постъпването му на работа и изпит за познаването на тази наредба и производствената инструкция, а също и ежегодно опресняване и изпит за проверка на знанията му, като резултатите от изпитите се оформят в протокол;

6. организира по установена от него форма воденето на сменен дневник, който се подписва ежедневно от отговорното лице за безопасното функциониране на тръбопровода и в който обслужващият персонал записва: разпорежданията на ръководството за пускане и спиране на тръбопроводите, предаването на тръбопроводите от смяна на смяна срещу подпис, показанията на измерителните уреди, състоянието на тръбопровода, извършените проверки на измерителните уреди, предпазните устройства и автоматиката;

7. осигурява провеждането на контрол на състоянието на метала в съответствие с инструкцията по чл. 10, ал. 2, т. 8.

Чл. 35. Ако в заверената документация на тръбопровода не е посочено друго, в производствената инструкция по т. 3 на чл. 34 се записват, а при обслужване на тръбопровода се спазват следните изисквания:

1. скоростта на загряване на тръбопроводите за пара чрез регулиране на притока на парата да е не по-висока от 6°C за минута за тръбопроводи от въглеродни стомани и не по-висока от 4°C за минута за тръбопроводи от легирани стомани;

2. скоростта на загряване на тръбопроводите за гореща вода да е не по-висока от 30°C за час;

3. налягането се повишава до работното след пълно подгриване на тръбопровода;

4. при поява на хидравличен удар в тръбопровод за пара подаването на парата незабавно се спира до отстраняването на кондензата от съответния участък;

5. охлаждане на тръбопроводите за пара от легирана стомана се извършва със скорост не по-висока от 4°C за минута.

Чл. 36. (1) Най-малко един път на смяна обслужващият тръбопровода персонал обхожда тръбопровода и проверява за:

1. пропуски по тръбопровода;

2. състоянието на арматурата, уплътненията, фланцевите съединения, предпазните устройства, контролно-измервателните уреди, опорите и подвеските;

3. плътността на заварените и разглобяемите съединения;

4. положението на реперните точки;

5. изправното действие на работните манометри с помощта на спирателния орган, монтиран към тях;

6. изправното действие на предпазните устройства.

(2) Откритите при проверките неизправности се записват в сменния дневник и се съобщават на отговорното лице за безопасното функциониране на тръбопровода.

Чл. 37. Извършването на ремонтни работи на тръбопровод под налягане не се допуска. Гайки на фланцеви съединения се притягат при налягане в тръбопровода не по-високо от 50% от работното, но не по-високо от 0,3 МРа.

Чл. 38. За всеки тръбопровод се води ремонтен дневник, в който ремонтният персонал вписва извършените от него работи. Дневникът ежедневно се проверява и подписва от отговорното лице за безопасното функциониране на тръбопровода.

(*) Чл. 39. Манометрите, термометрите и другите средства за измерване на тръбопроводите подлежат на държавно изпитване и проверка по реда на Наредба № 4 за одобряване на типа и държавна проверка на средствата за измерване, издадена от Комитета по стандартизация и метрология (ДВ, бр. 2 от 1995 г.).

Чл. 40. Обслужващият персонал незабавно спира функционирането на тръбопровода в случаите, посочени в производствената инструкция, и когато:

1. налягането или температурата в тръбопровода са се повишили над разрешеното;
2. се появят хидравлични удари в тръбопровод за пара;
3. в елементите, работещи под налягане, се открият пукнатини, издутини, пропуски на пара или вода;
4. се установят недопустими измествания в опорно-окачващата система.

Г л а в а п е т а

ПРОВЕРКИ И ТЕХНИЧЕСКИ ПРЕГЛЕДИ

Чл. 41. (1) Органите за технически надзор извършват най-малко един път на всеки 2 календарни години проверка на обектите, в които функционират тръбопровода, която обхваща:

1. външен преглед за техническото състояние на тръбопровода;
2. наличието на необходимия персонал, като изборно се проверяват неговите знания;
3. спазването на изискванията на тази наредба;
4. поддържането в изправност на тръбопроводите;
5. документацията за тръбопроводите, която се води и съхранява в обекта - дневници, инструкции, досие и др.;
6. документирането на прегледите, чието извършване е задължение на собственика.

(2) Органите за технически надзор съставят акт за резултатите от извършената проверка, който се подписва и от собственика на тръбопровода или негов представител.

Чл. 42. (1) Органите за технически надзор периодично извършват технически прегледи и хидравлични изпитвания на тръбопроводите, които са регистрирани и функционират с разрешение.

(2) Периодичните технически прегледи са:

1. външен технически преглед - извършва се най-малко веднъж на 4 години;
2. външен технически преглед с хидравлично изпитване - извършва се най-малко веднъж на 8 години.

(3) На тръбопроводите, хранващи парните котли с вода, се извършват и вътрешни прегледи на достъпни места едновременно с прегледите по ал. 2.

Чл. 43. (1) Датите за извършване на периодичните технически прегледи се определят от органите за технически надзор и се съобщават един месец предварително на собственика на тръбопроводите.

(2) Допуска се удължаване на определените в ал. 2 на чл. 42 срокове до 6 месеца, но само след предварително разрешение на органите за технически надзор. За целта собственикът на тръбопровода отправя писмено искане, в което обосновава предлага нова дата и технически и организационни мерки за осигуряване на безопасната работа на тръбопровода в този срок.

(3) Не се разрешава функционирането на тръбопровода, на които не е извършен преглед в сроковете и вида по тази наредба.

Чл. 44. Собственикът на тръбопровода осигурява до определената дата за преглед спиране и охлаждане на тръбопровода, възможност за вътрешен преглед на отделни участъци на тръбопровода, захранващ парните котли с вода, уреди, съоръжения и други условия за цялостно провеждане на прегледа.

Чл. 45. (1) Периодичните технически прегледи на тръбопроводите се извършват при спазване на следните условия:

1. при безканално полагане или полагане в непроходими и полупроходими канали се разкриват не по-малко от два отделни участъка на тръбопровода, като разстоянието между разкритите участъци е не по-голямо от 2000 m и се сменя изолацията на тръбопровода на дължина не по-малка от удесеторения външен диаметър на тръбата;

2. при тръбопровода, положени на открито или в проходими канали, прегледът може да се извърши без снемане на изолацията.

(2) Извършващият прегледа има право да поиска разкриване на тръбопровода или на изолацията му на посочени от него места, а също и да се изрежат образци за проверка на механичните характеристики и структурата на материала, както и да се извърши контрол без разрушаване на заварените съединения или измерване на дебелината на стената на елементите, работещи под налягане.

Чл. 46. Органите за технически надзор вписват резултатите и оценките от извършените периодични технически прегледи в ревизионните книги на тръбопроводите чрез попълване на ревизионен лист, в който вписват и следното:

1. разрешава ли се по-нататъшното функциониране на тръбопровода и при какви условия, или се спира и причините за това;

2. срока до следващия периодичен преглед;

3. в случай, че бъдат намалени работните параметри на тръбопровода - тяхната стойност;

4. в случай, че при прегледа са извършвани допълнителни изпитвания и изследвания - техния вид и резултатите от тях с посочване на местата, откъдето са взети образци за изпитване, както и причините, които са наложили тези изпитвания;

5. местата, където е разкрита изолацията.

Чл. 47. Органите за технически надзор могат да извършват извънредни (извън определените съгласно чл. 43, ал. 1 дати) прегледи и хидравлични

изпитвания по своя инициатива или по искане на собственика на тръбопровода.

Чл. 48. (1) Независимо от прегледите, които извършват органите за технически надзор, собственикът ежегодно осигурява извършването и документирането на външен технически преглед на тръбопровода. Допуска се този преглед да съвпадне с периодичния технически преглед, извършван от органите за технически надзор.

(2) Не се разрешава собствениците на тръбопровода да извършват хидравлични изпитвания на тръбопроводите на пробно налягане в отсъствие на органите за технически надзор.

Чл. 49. (1) Лицата по чл. 5, ал. 3 издават писмени и със срокове за изпълнение предписания и разпореждания за недопускане или отстраняване на дефекти и нарушения, неизискващи незабавно спиране на функционирането на тръбопроводите, на които осъществяват технически надзор.

(2) Предписанията и разпорежданията по ал. 1, вкл. и за спиране на функционирането на тръбопроводите, са задължителни за изпълнение от собствениците, персонала, длъжностните и другите лица, чиято работа е свързана с тръбопроводите. В случай на неизпълнение или при груби или често повтарящи се нарушения лицата по чл. 5, ал. 3 уведомяват съответната териториална инспекция на ДИТН, която предприема необходимите принудителни административни мерки или образува административнонаказателно производство.

Г л а в а ш е с т а

РАЗСЛЕДВАНЕ НА АВАРИИ И ЗЛОПОЛУКИ

Чл. 50. Органите на ДИТН разследват причините за аварията и злополуките, възникнали при функционирането на тръбопроводите.

Чл. 51. (1) За всяка авария или злополука, възникнала при функционирането на тръбопроводите, техният собственик уведомява незабавно териториалните органи на ДИТН, като до пристигане на техни представители взема мерки за оказване на помощ на пострадалите и за предотвратяване на развитие на аварията. При смъртна злополука собственикът незабавно уведомява и органите на националната полиция.

(2) Собственикът е длъжен да вземе мерки за запазване непроменена обстановката, създадена при аварията или злополуката, до идване на органите на ДИТН, ако това не създава допълнителна опасност за развитие на аварията или за възникване на нови злополуки. Когато се наложи изменение на обстановката, собственикът представя на органите на ДИТН, които извършват разследването, писмена справка за извършваните изменения в обстановката и за причините, наложили това.

Чл. 52. (1) Органите на ДИТН незабавно започват разследване на обстановката и причините за аварията или злополуката в присъствието на компетентен представител на собственика на тръбопровода, а при тръбопровода по чл. 5, ал. 1 - в присъствието и на лицето по чл. 5, ал. 3, като по тяхна преценка и за сметка на собственика могат да бъдат привлечени физически или юридически лица за извършване на експертизи, изпитвания и изследвания.

(2) За резултатите от разследването се съставя акт, който се подписва от участниците в разследването.

Г л а в а с е д м а

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

Чл. 53. (1) За предотвратяване и преустановяване на нарушенията на тази наредба, както и за отстраняване на последиците от тях органите на ДИТН прилагат следните принудителни административни мерки:

1. издават задължителни и с конкретни срокове за изпълнение предписания на собственици на тръбопровода, работодатели, ръководства на предприятия и организации, длъжностни и физически лица;

2. разпореждат спиране на функционирането на тръбопровода.

(2) Мярката по ал. 1, т. 2 се привежда в изпълнение по административен ред, а в случай на неизпълнение - със съдействието на органите на Министерството на вътрешните работи.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Контролът за спазване на изискванията на тази наредба се осъществява от органите на ДИТН.

§ 2. (1) За неизпълнение или нарушение на разпоредбите на тази наредба лицата, които са ги извършили, носят административнонаказателна отговорност по Закона за териториално и селищно устройство, Закона за стандартизацията и Закона за административните нарушения и наказания.

(2) Актовете за констатиране на нарушенията се съставят от органите на ДИТН. Наказателните постановления се издават от ръководителя на ДИТН, а в негово отсъствие - от неговия заместник.

§ 3. Инспекторите от ДИТН се легитимират със служебна карта със снимка и имат право да посещават в работно време обектите, в които се изграждат или функционират тръбопровода, фирми, предприятия и други места, имащи връзка с тръбопроводите, независимо от формата на собственост, а така също да получават от собствениците, работодателите, длъжностните лица, служителите, работниците и гражданите всички

необходими за извършване на надзорната дейност сведения, документи, проби и материали за експертизи и лабораторни изследвания.

§ 4. Разходите за извършваните експертизи, изследвания и изпитвания по реда на тази наредба са за сметка на съответния собственик.

§ 5. За извършваните от ДИТН дейности по техническия надзор инспекторите събират държавни такси по ред и в размер, определени от Министерския съвет.

§ 6. По смисъла на тази наредба:

1. "Собственик на тръбопровод" е всяко юридическо или физическо лице или организация, която притежава тръбопровод, а в случай, че тръбопроводът е даден за ползване под наем, аренда или по друг начин - неговият ползвател.

2. "Органи за технически надзор" са:

а) Държавната инспекция за технически надзор по отношение на тръбопроводите, посочени в чл. 4, ал. 1;

б) лицата по чл. 5, ал. 3 по отношение на тръбопроводите, посочени в чл. 5, ал. 1.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 7. Допуска се устройството на тръбопроводите, изградени преди влизане в сила на тази наредба по утвърдена от органите за технически надзор документация, да не се променя. Необходимостта от промени в устройството на тези тръбопроводи, както и техният обхват се определя за всеки конкретен случай от органите за технически надзор.

§ 8. Всички указания, инструкции и други разпоредби за тръбопроводите, издадени преди влизането на наредбата в сила, се привеждат в съответствие с нея не по-късно от 3 месеца от влизането ѝ в сила.

§ 9. Тази наредба се издава на основание чл. 201, ал. 7 от Закона за териториално и селищно устройство, отменя Наредба № 15 за устройство и безопасна експлоатация на тръбопроводите за пара и гореща вода (ДВ, бр. 82 и 83 от 1977 г.) и влиза в сила 30 дни след обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 10. Приложенията към наредбата се публикуват в списание "Стандартизация, метрология, сертификация" и в специално издание на Комитета по стандартизация и метрология.

§ 11. Указания за прилагане на наредбата дава председателят на Комитета по стандартизация и метрология.

(*). Виж новата Наредба № 4 за одобряване на типа и държавна проверка на средствата за измерване, издадена от Комитета по стандартизация и метрология (ДВ, бр. 35 от 1997 г.).

